

17.7.14

לכבוד	לכבוד	לכבוד
מר יהודה ויינשטיין	מר דני עפרוני	מר משה יעלון
היועץ המשפטי לממשלה	פרקליט צבאי ראשי	שר הביטחון
בפקס: 02-6467001	בפקס: 03-5694526	בפקס: 03-6976711

שלום רב,

הנדון: פתיחה בחקירה בגין חשד להפרה בוטה של דיני לחימה במבצע "צוק איתן" עקב פגיעה בתשתיות

המים בעזה

בשם מרכז עדאלה וארגון "אלמיזאן" לזכויות אדם מעזה, הריני לפנות אליכם בדרישה לפתיחה בחקירה בגין חשד רציני להפרות בוטות של המשפט הבינלאומי ההומניטארי עקב פגיעה והרס של תשתיות המים המספקים מי שתייה לתושבי הרצועה וכן הרג של תושבים במהלך ניסיונותיהם לתקן את התשתיות, והכל כמפורט להלן:

1. במהלך מבצע "צוק איתן" פגע הצבא עקב התקפותיו האוויריות בתשתיות המים המספקות מי שתייה לתושבי הרצועה. במספר מקרים דווח כי במהלך תיקון הפגיעה בתשתיות, נמשכו ההפצצות, דבר אשר הוביל לפגיעה ואף להרג של עובדי מרכזי השלטון המקומי בעזה שניסו לתקן את הפגיעה בצינוורות המים. כמו כן עקב הרס תשתיות המים, מסתמן משבר הומניטארי חמור עקב המחסור במים. הרס תשתיות המים כמפורט בפנייתנו זו, מנוגד הן למשפט הבינלאומי ההומניטארי והן למשפט הישראלי.
2. מעדויות שנמסרו מעזה וכן מדו"חות ארגונים בינלאומיים, לרבות הצלב האדום האחראי על תיאום תיקוני התשתיות עם משרד הבטחון, וכן מהדו"חות היומיים שמפרסם משרד האו"ם לעניינים הומניטאריים בשטחים (OCHA) והבוחנים את השפעת מבצע "צוק איתן" על האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה, מתבררת פגיעה סיסטמאית במתקני ושירותי אספקת המים והטיפול בשפכים של התושבים הפלסטינים.
3. על-פי הדו"ח האחרון מטעם OCHA שהתפרסם ביום 16.7.14¹, מתקפות חיל האוויר נגד מתקני המים, ובצל המחסור המתמשך בחשמל, פגעו באספקת המים ליותר מ-900,000 תושבים כאשר אלפים נוספים עלולים להצטרף אליהם בימים הקרובים. יש לציין כי בהתאם לדו"חות OCHA

¹ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 16 July 2014, 15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitreps_17_07_2014.pdf

וכן בהתאם להודעות הצלב האדום מיום 14.7.15², האמנם במקרים מסוימים העבודות לתחזוקת שירותי אספקת המים נושאות פרי, אך בחלק הארי של המקרים עובדי התחזוקה אינם יכולים לתקן את נזקי המתקפות הן בשל קשיי גישה למקומות מסוימים אגב התמשכות ההפגזות האוויריות והן בשל העובדה שעובדי רשות המים ברצועה הפכו למטרה בפני עצמם.

4. על-פי הודעת הוועד הבינלאומי של הצלב האדום שפורסמה בתקשורת, המצב ההומניטארי של תושבי רצועת עזה הולך ומתדרדר כתוצאה מההרס הרב שגרמו מתקפות חיל האוויר לתשתיות המים והרצועה. ראש משלחת הצלב האדום לאזור, ז'אק דה מאיו, הזהיר כי "תוך כמה ימים עלולה אוכלוסיית הרצועה לעמוד כולה בפני מחסור נואש במים". סוכנות הסיוע של האו"ם לפליטים הפלסטינים (אוונר"א) אף התריעה כי בעקבות ההפצצות שהרסו חלק ניכר ממערכת המים וניקוז השפכים, מאות אלפי פלסטינים ברצועת עזה נותרו, כבר היום, ללא מים.

ראו: כתבה מאתר הארץ מיום 16.7.14

<http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2378155>

וכן, כתבה מאתר Ynet מיום 15.7.14

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4544107,00.html>

5. להלן מקרים אחדים למתקפות כאלו שארעו בשבוע החולף:

א. פגיעה בתחנת שאיבת הביוב (אלמונתדא) המשרתת יותר ממחצית תושבי העיר עזה. כתוצאה מכך, מי הביוב מוזרמים כעת לים עם כל ההשלכות התברואתיות הכרוכות בכך.³

ב. גרימת נזק למוביל המים הראשי למחנה הפליטים "אלשאטי" ואשר משרת יותר מ-70,000 מתושבי המחנה. בעקבות כך, החליטה עיריית עזה על אספקת מים לתושבי המחנה על ידי מקורות חלופיים ועל חשבון ירידה באספקת מים לאזורים אחרים. כמות המים המסופקת כיום לתושבי המחנה מהווה רק מחצית מכמות המים שסופקה ערב המתקפה.⁴

ג. הפגזת באר מים בשכונת "אלנאסר" בעיר עזה והמשרתת יותר מ-15,000 תושבים. אספקת המים לא חודשה והתושבים נאלצים לקנות מים מספקים פרטיים.⁵

ד. תקיפות אוויריות על מתקנים לטיהור מי שפכים ואספקת מים בבית חנון שגרמו לנזקים שעלות תיקונם מוערכת בכ-1.5 מיליון דולר.⁶

ה. שיבושים באספקת מים לכ-800 אנשים בג'בליה כתוצאה מהפגזות שפגעו בצינורות מים באזור.⁷

---

² <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/news-release/2014/14-07-israel-palestine-gaza-water.htm>

³ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 9 July 2014,15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_09_07_2014.pdf

⁴ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 9 July 2014,15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_09_07_2014.pdf

⁵ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 9 July 2014,15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_09_07_2014.pdf

⁶ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 10 July 2014, 15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_10_07_2014.pdf

- ו. אספקת המים ליותר מ-31,000 תושבים הגרים בבית חנון, עזה וח'אן יונס, נקטעה או שובשה בשל פגיעה בשבעה צינורות מים ראשיים.⁸
- ז. גרימת נזק למאגר המים "אלמונטאר" שבעיר עזה. למרות שהמאגר לא בשימוש, אך ישנו חשש רציני לזיהום המים האגורים בו.⁹
- ח. פגיעה בצינור לחץ מים בשכונת "אלשיח' זאיד" בצפון הרצועה.¹⁰
- ט. שיבושים באספקת מים לעיר עזה בשל הפסקות חשמל תכופות, במיוחד בשכונת "תל אלהוא" שם המצב הוא חמור יותר בשל מחסור במקורות מים "מקומיים".¹¹
- י. פגיעה בשני צינורות המובילים מים לכ-14,000 תושבים בעיר עזה.¹²
- יא. גרימת נזק לארבעה צינורות מים המובילים מים לעיר ח'אן יונס כתוצאה ממתקפות אוויריות על בתי מגורים הנמצאים בסמוך.¹³
- יב. ביום 9.7.14, בסביבות השעה 8:00 בבוקר, ובמה שנראה כחלק ממדיניות סיסטמית לפגיעה בפקידי רשויות השלטון ברצועה, תקף חיל האוויר אזורים הסמוכים מאד לבארות מים השייכים לעיריית נוציראת מצפון מערב לכפר "אלמגראקה". כתוצאה ממתקפה זו, נהרג עובד העירייה, עדנאן אלאשהב (בן 41), שהיה האחראי על הפעלת הבאר (עדויות מארגון אלמיזאן).
- יג. ביום 11.7.14, ובסמוך לצהרי היום, תקף חיל האוויר רכב מסוג טויוטה ששייך לעיריית אלבורייג' במהלך נסיעתו במחנה הפליטים בורייג'. כתוצאה מהמתקפה נהרגו שניים מעובדי העירייה שעבדו על אספקת מים וטיפול במי השפכים של תושבי הרצועה: נהג הרכב, מוסטפא אסלאן (בן 52) ושהרמאן אבו אלכאס (בן 40). בנוסף לנוסעי הרכב, נהרגה ילדה קטנה בשם שהד אלקרינאווי (בת 9) וכן נפצעה אחותה, סלוא אלקרינאווי (בת 10), וקרוב משפחה סאלם אלקרינאווי (בן 20). ראש עיריית אלבורייג' מסר כי הרכב שהופצץ הוא הרכב היחיד השייך לעירייה שעובד בשעות החירום ושעליו היה מותקן פנס אור מהבהב (עדויות מארגון אלמיזאן).
- יד. ביום 12.7.14, סמוך לפני חצות, תקף חיל האוויר כלי רכב המשמש את רשות המים של עיריות החוף וזאת ליד באר מים השייך לרשות ממערב לרפיח. כתוצאה מהמתקפה, נפגע באורח קשה

⁷ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 11 July 2014, 15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_11_07_2014.pdf

⁸ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 12 July 2014, 15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_12_07_2014.pdf

⁹ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 12 July 2014, 15:00 hrs) http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_12_07_2014.pdf

¹⁰ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 13 July 2014, 15:00 hrs) https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_14_07_2014.pdf

¹¹ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 13 July 2014, 15:00 hrs) https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_14_07_2014.pdf

¹² OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 13 July 2014, 15:00 hrs) https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_14_07_2014.pdf

¹³ OCHA, Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency, Situation Report (as of 13 July 2014, 15:00 hrs) https://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_14_07_2014.pdf

נהג הרכב, זיאד אלשאוי (בן 42), שהיה בדרכו חזרה הביתה לאחר שהסיע עובדי הרשות המופקדים על אספקת מים לתושבים (עדויות מארגון אלמיזאן).

6. הפגיעות הנ"ל מנוגדות לעקרון ההבחנה של דיני המלחמה שלפיו נגזרו כמה כללים שמהווים נכסי צאן ברזל. הכלל הראשון הוא, כי אין לכוון התקפות כלפי אזרחים או מטרות אזרחיות. כלל שני קובע, כי כל עוד האזרחים אינם לוחמים הרי שהם מוגנים מפני כל התקפה. מכללים אלו נובע, הכלל השלישי לפיו התקפות שאינן מבחינות בין מטרות צבאיות לאזרחיות הינן אסורות.

7. סעיף 54 לפרוטוקול הראשון הנספח לאמנות ג'נבה משנת 1977 אוסר על הריסת תשתיות החיוניות להישרדות של האוכלוסייה. סעיף 54 (2) קובע:

"It is prohibited to attack, destroy, remove or render useless objects indispensable to the survival of the civilian population, such as food-stuffs, agricultural areas for the production of food-stuffs, crops, livestock, drinking water installations and supplies and irrigation works, for the specific purpose of denying them for their sustenance value to the civilian population or to the adverse Party, whatever the motive, whether in order to starve out civilians, to cause them to move away, or for any other motive."

8. כלל זה נחשב לבעל מעמד של משפט מנהגי והפרתו במקרה זה מעלה חשד לפשע מלחמה, לפי סעיף 8 לחוקת בית הדין הבינלאומי הפלילי (חוקת רומא). יודגש, כי המלצות צוות הבדיקה של האו"ם בנושא העימות בעזה (דו"ח וועדת גולדסטון) שפורסמו בחודש אפריל 2011 בעקבות מבצע "עופרת יצוקה" נקבע כי הפגיעה הסיסטמאית בתשתיות אספקת המים בנוסף להרס הבתים, הפגיעה בתעסוקה, הפגיעה בחופש התנועה והנגישות לבתי המשפט, מגיעים לכדי פשעי מלחמה (סעיף 1936 לדו"ח וועדת גולדסטון).

9. מעבר לכך, הפגיעה בתשתיות המים והחשמל, המובילים להגבלה לא רק באספקת מי שתייה לתושבי הרצועה, אלא גם להגבלת תפקוד בתי החולים, בתי הספר, מחנות פליטים והבתים, כולם מהווים הפרה לחובת ישראל לכבד ולהגן על זכותם של תושבי הרצועה הנמצאים תחת שליטתה האפקטיבית של ישראל לחיות בתנאים מינימאליים בכבוד.

10. בעניין **רופאים לזכויות אדם** קבע הנשיא (בדימוס) ברק אודות חובת המפקד הצבאי לספק מים לתושבי הרצועה. אמנם פסק דין זה ניתן לפני ההתנתקות מרצועת עזה אך האימרות שנקבעו בו לגבי החובה לדאוג לאספקת מים בעת לחימה לתושבי הרצועה ולהימנע מפגיעה בתשתיות המים חלות גם בהקשר זה. בית המשפט קבע שם כדלקמן:

"חובתו של המפקד הצבאי הינה לדאוג לאספקת מים באזור הנתון לפעילות לחמתית. חובה זו אינה רק החובה (השלילית) של מניעת פגיעה במקורות המים ומניעת הפרעה באספקת המים. חובה זו הינה גם החובה (החיובית) לספק מים אם אלה מצויים במחסור. יש לעשות כל הניתן, כדי לשמור על מקורות המים ולתקנם במהירות הראויה. יש לדאוג למכילות מים אם זרם המים הרגיל אינו פועל כראוי. הלקחים בוודאי יילמדו לעניין זה לעתיד."

11. בנסיבות אלו קיימת חובה לחקור את האירועים שלעיל. חובה זו נגזרת מהוראות המשפט הבינלאומי המנהגי, מהוראות משפט זכויות האדם הבינלאומי ומהוראות המשפט הישראלי. סעיף 1 המשותף לאמנות גינבה, מטיל חובה על המדינות שהן צד לאמנות "לכבד" את הוראות האמנות בכל מצב. כמו כן אמנות גינבה מטילות כולן חובה על המדינה המפרה לפתוח בחקירה במקרים של הפרת המשפט הבינלאומי ההומניטארי ואף להעמיד לדין במידת הצורך. כך נקבע בסעיף 49 לאמנת גינבה הראשונה; סעיף 50 לאמנת גינבה השנייה; סעיף 129 לאמנת גינבה השלישית וסעיף 146 לאמנת גינבה הרביעית.

12. למותר לציין כי אין בקיומו של תחקיר פנימי ולא עצמאי לענות על דרישות המשפט הבינלאומי לחקירה עצמאית ובלתי תלויה. התחקיר הפנימי נועד ללימוד לקחים, הוא נגוע בניגוד עניינים בהיותו נערך על ידי המעורבים באירוע הנחקר עצמם ואין הוא כלי מתאים לבירור אחריותם האישית של החשודים בביצוע העבירות ולא כדי להבטיח את הבאתם של האחראים לדין. דרישה זו קיבלה חיזוק אף במסקנות הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 במאי 2010 (דו"ח ועדת טירקל, חלק שני) בנוגע לאפקטיביות מנגנוני החקירה בצה"ל.

על יסוד האמור לעיל, אנו מבקשים:

1. להורות על פתיחת חקירה עצמאית ובלתי תלויה בגין הרג העובדים שארעו במהלך תיקונם לתשתיות המים ברצועה;
2. להורות על פתיחה בחקירה עצמאית ובלתי תלויה בגין הפגיעה בתשתיות המים;
3. להורות לצבא להימנע מפגיעה בתשתיות המים.
4. להורות לצבא לאפשר לעובדי הרשויות המקומיות ברצועה לתקן את תשתיות המים שנפגעו עקב פעולות הצבא על מנת לאפשר אספקה תקינה למי שתייה ולהפעול בתי חולים ובתי ספר ומוסדות חינויים נוספים.

בכבוד רב,

סאוסן זהר, עורכת - דין